

Asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru daune produse terților prin accidente de autovehicule. Subrogarea în drepturi. Valabilitatea asigurării RCA. Deținătorul autovehiculului. Acțiunea în regres. Începerea răspunderii asigurătorului.

Rezumat și comentariu

Conf. univ. dr. Gabriel Edmond Olteanu

Asistent univ. drd. George Gîrleşteanu

I. Sentința civilă nr. 1878/2006 a Judecătoria Sectorului 1 București -

Rezumat

Prin cererea formulată și înregistrată pe rolul Judecătoria Sectorului 1 București sub nr.8980/19.04.2005 reclamanta SC "B" ASIGURĂRI SA a chemat în judecată pe pârâta SC "A" ASIGURĂRI SA, solicitând instanței în contradictoriu cu persoana vinovată de producerea accidentului A.F.R, obligarea pârâtei la plata către reclamantă a unei sume de bani cu titlul de despăgubiri și penalități de întârziere.

Reclamanta a arătat că la data de 27.10.2003 numitul A.F.R, conducând autovehiculul cu nr. B-XX-YYY, a produs din culpa sa un accident de circulație, în urma căruia a fost avariat autoturismul cu nr. B-XX-ZZZ, asigurat CASCO la societatea reclamantă și că în baza acestui contract reclamanta a plătit despăgubirea cuvenită. Prin urmare, a arătat reclamanta, în temeiul art.22 din Legea nr.136/1995, prin plata despăgubirii asigurătorul se subrogă în drepturile asiguratului său, fiind în drept a recupera suma achitată, iar potrivit art. 49 din aceeași lege, suma plătită drept despăgubire urmează să fie recuperată de la pârâtă, întrucât persoana vinovată de producerea accidentului avea încheiată asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru daune produse terților prin accidente de autovehicule la pârâta SC "A" ASIGURĂRI SA.

În drept, cererea a fost întemeiată pe art.22 din Legea nr.136/1995, art.998-999 Cod civil, Ordinul nr.9/2002 al CSA.

Pârâta a formulat întâmpinare în cauză, înregistrată la data de 11.05.2005, prin care a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată, motivând că asigurarea încheiată de către persoana vinovată de producerea accidentului nu este valabilă întrucât nu a fost încheiată de către deținătorul autovehiculului și că astfel pârâta nu poate fi responsabilă de daunele cauzate terților de către persoana vinovată de producerea accidentului.

Prin *notele scrise* formulate în cauză de către reclamantă aceasta a arătat că pârâta nu a dovedit că încheierea contractului pe numele altei persoane decât proprietarul autoturismului este independentă de vreo culpă a agentului său de

asigurare și că din modul în care se încheie polițele de asigurare reiese prezumția simplă și relativă în sensul că încheierea greșită a tichetului de asigurare din culpa agentului de asigurare al pârâtei nu este de natură a o exonera pe pârâtă de răspunderea ce îi revine în calitate de asigurător RCA.

Analizând materialul probator administrat în cauză, instanța reține următoarele:

Potrivit procesului-verbal de contravenție încheiat de Direcția Generală de Poliție a Municipiului București Brigada de Poliție Rutieră, la data de 27.10.2003 a avut loc în localitatea București, pe Calea 13 Septembrie, un accident rutier produs din culpa numitului A.F.R care conducea autoturismul cu nr. B-XX-YYY, proprietate a numitei C.S, în care autoturismul cu nr. de înmatriculare B-XX-ZZZ aparținând SC "X" LEASING SA a fost avariat.

Acest autoturism era asigurat pentru avarii și furt la societatea reclamantă, în temeiul poliței de asigurare reclamanta achitând proprietarului autoturismului despăgubirile pentru avariile suferite în urma accidentului.

În ceea ce privește *raporturile juridice existente între pârâtă și persoana responsabilă de producerea accidentului*, instanța constată că, potrivit poliței din 07.07.2003, pentru autoturismul cu nr. de înmatriculare B-XX-YYY s-a încheiat între numitul A.F.R, în calitate de asigurat și pârâta SC "A" ASIGURĂRI SA asigurarea de răspundere civilă auto, valabilă de la 10.07.2003 până la 31.12.2003.

Așa cum reiese din adresele emise la 04.10.2005 de Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor București, la data încheierii acestei polițe de asigurare -07.07.2003- autovehiculul cu numărul de înmatriculare B-XX-YYY era înmatriculat pe numele C.S.

Polița de asigurare care constituie temeiul angajării răspunderii pârâtei SC "A" ASIGURĂRI SA, în calitate de asigurător RCA pentru daunele cauzate terților prin accidente de autovehicule a fost încheiată de o altă persoană decât deținătorul autovehiculului respectiv.

Din interpretarea prevederilor art.2 și urm. din Ordinul CSA nr.9/2002, *doar deținătorul autovehiculului poate încheia o asigurare RCA valabilă.*

Prin urmare, instanța conchide în sensul că asigurarea RCA încheiată cu privire la autovehiculul cu numărul de înmatriculare B-79-SMT de către o altă persoană (A.F.R) decât deținătorul acestui autovehicul la momentul respectiv (C.S) nu este valabilă și, pe cale de consecință, nu este de natură a fundamenta răspunderea pârâtei SC "A" ASIGURĂRI SA, în calitate de asigurător RCA, pentru pagubele cauzate terților prin accidente de autovehicule în cadrul acțiunii de regres exercitată de către asigurătorul CASCO al persoanei păgubite în temeiul art.22 și a art.54 alin.2 din Legea nr.136/1995.

Acțiunea de regres, întemeiată pe prevederile art.22 și ale art.54 alin.2 din Legea nr.136/1995, nu se poate exercita de către asiguratorul CASCO al persoanei păgubite decât dacă există o asigurare RCA valabil încheiată cu privire la autovehiculul condus de persona vinovată de producerea accidentului, adică o asigurare încheiată între deținătorul acestui autovehicul și societatea de asigurare respectivă.

În cauza, așa cum reiese din cele ce preced, *nu exista o asemenea asigurare valabilă cu privire la autovehiculul cu nr. de înmatriculare B-XX-YYY, condus de intervenientul forțat (persoana vinovată de producerea accidentului).*

Instanța apreciază ca nefondate aserțiunile reclamantei, făcute în cuprinsul *notelor scrise*. Chiar dacă s-ar reține culpa agentului de asigurare al pârâtei la încheierea tichetului de asigurare în cauză nu s-ar putea justifica angajarea răspunderii pârâtei în calitate de asigurator RCA pentru pagubele cauzate terților prin accidente de autovehicule în cadrul acțiunii de regres exercitată de către asiguratorul CASCO al persoanei păgubite, atâta vreme cât nu exista o asemenea asigurare valabilă cu privire la autovehiculul cu nr. de înmatriculare B-XX-YYY.

Pentru aceste motive instanța a respins acțiunea ca nefondată..

II. Decizia comercială nr. 977/2006 a Tribunalul București, Secția a VI-a Comercială - Rezumat

În ședința publică de la 20.09.2006 a Tribunalului București, Secția a VI-a Comercială, are loc soluționarea recursului formulat de recurenta SC "B" ASIGURĂRI SA împotriva sentinței civile nr.1878/01.02.2006, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București în dosar nr.8980/2005 în contradictoriu cu intimata-pârâtă SC "A" ASIGURĂRI SA și intimatul-intervenient A.F.R.

Recurenta solicită admiterea recursului susținând că, așa cum rezulta din art.37 din Legea nr. 32/2000, asiguratorul nu se poate prevala de omisiuni legale pentru a obține anularea poliței. În opinia recurenteii intimatul intervenient este contractantul asigurării, astfel încât polița produce efectele legale, impunându-se admiterea cererii. Intimata solicită respingerea recursului față de dispozițiile ordinului CSA.

Prin sentința civilă nr.1878/01.02.2006 a Judecatoriei Sectorului 1 București a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea formulată de reclamanta SC "B" ASIGURĂRI SA împotriva pârâtei SC "A" ASIGURĂRI SA în contradictoriu cu intervenientul A.F.R.

Verificând hotărârea recurată, prin prisma motivelor invocate, tribunalul reține: recurenta reclamantă a dedus judecății un litigiu izvorât din subrogarea asiguratorului CASCO în drepturile persoanei păgubite.

În opinia tribunalului, în raport de situația de fapt expusă și dispozițiile legale incidente, *răspunderea asiguratorului nu începute*. Conform art.7 din Ordinul CSA

nr.9/2002, răspunderea asigurătorului începe: din momentul plății primei de asigurare și al eliberării documentului de asigurare, dar nu mai devreme de data intrării în vigoare a asigurării, înscrisă în document, și de data eliberării autorizației provizorii de circulație *sau a înmatriculării autovehiculului pe numele deținătorului*, pentru asiguratul care își îndeplinește obligațiile de plată a primei de asigurare prevăzute la art.2 alin.1 lit.b și c.

Cum în speță autovehiculul se afla înmatriculat pe numele C.S, la data perfectării poliței -07.07.2003- răspunderea asigurătorului nu putea fi activată înainte de înmatricularea autovehiculului pe numele intervenientului forțat.

Deci, în opinia tribunalului, nu se pune problema validității poliței de asigurare RCA, pentru a fi incident art.37 din Legea nr. 32/2000, ci aceea a neîncepterii răspunderii civile a asigurătorului RCA prin intrarea în vigoare a poliței de asigurare.

Nu rezultă culpa intimatei pârâte, ci omisiunea intimatului intervenient de a înmatricula autovehiculul pe numele său. Într-adevăr, intimata pârâtă are obligația de a respecta contractul de asigurare de răspundere civilă, dar numai din momentul intrării în vigoare a asigurării, în condițiile edictate în Normele CSA.

Față de considerentele expuse, tribunalul va respinge recursul ca nefondat.

În drept au fost avute în vedere dispozițiile art.304 pct.9, art.312 Cod de Procedură Civilă.

Pentru aceste motive instanța a respins recursul formulat de recurenta SC "B" ASIGURĂRI SA împotriva sentinței civile nr.1878/01.02.2006, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București în dosar nr.8980/2005 în contradictoriu cu intimata-pârâtă SC "A" ASIGURĂRI SA și intimatul-intervenient A.F.R, ca nefondat.

Soluția Judecătoriei se bazează pe lipsa de valabilitate a asigurării RCA încheiate.

Prin cererea formulată de către reclamanta SC "B" ASIGURĂRI SA, este chemată în judecată pârâta SC "A" ASIGURĂRI SA, în contradictoriu cu persoana vinovată de producerea accidentului A.F.R, și se solicită judecătoriei obligarea pârâtei la plata unei sume de bani, cu titlul de despăgubiri, reprezentând contravaloarea prejudiciului produs și achitată de către reclamantă asiguratului său. În fapt, cererea reclamantei se fundamentează pe dispozițiile art.22 și art.49 din Legea nr.136/1995 care dispun că prin plata despăgubirii asigurătorul se subrogă în drepturile asiguratului său, fiind în drept a recupera suma achitată, și că suma plătită drept despăgubire urmează să fie recuperată de la pârâtă, întrucât persoana vinovată de producerea accidentului avea încheiată o asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru daune produse terților prin accidente de autovehicule cu pârâta.

A. Specificul asigurării obligatorii de răspundere civilă pentru daune produse terților prin accidente de autovehicule. Obligația de a încheia acest tip de asigurare revine, potrivit art. 48 al Legii nr. 136/1995, deținătorilor de autovehicule supuse înmatriculării în România.

Asigurarea obligatorie pentru daune produse terților prin accidente de autovehicule este o asigurare de răspundere civilă care, prin relația stabilită cu bunul se dorește a fi una obiectivă. Acest caracter apare datorită obligativității instituite de lege de a încheia asigurarea numai în măsura în care o persoană "deține" un autoturism. Mai mult, cuantumul primelor sunt diferite în funcție de puterea motorului autoturismului. O asigurare de răspundere clasică ar presupune ca obligativitatea încheierii asigurării să fie instituită pentru toți conducătorii de autoturisme indiferent de deținerea sau nu a unui autoturism.

Legea franceză din 5 iulie 1985 prevede în art. L 211-1 că au obligativitatea încheierii asigurării toate persoanele fizice sau morale a căror răspundere civilă poate fi angajată în urma producerii unui accident din vina sa. Aceeași lege instituie pentru asigurător obligația de a garanta "la responsabilité civile du fait d'un véhicule"¹. Interpretând cele două texte constatăm că poate avea calitatea de asigurat persoana care îndeplinește o triplă calitate: plătitor al primei, proprietar și șofer, putându-se însă disocia între acestea. În consecință, se constată aceeași obiectivizare a responsabilității prin instituirea unei relații cu autoturismul.

B. Interpretarea art.2 și urm. din Ordinul C.S.A nr.9/2002, care dispune că doar deținătorul autovehiculului poate încheia o asigurare RCA valabilă. Potrivit art 48 al Legii nr 136/1995, "Persoanele fizice și cele juridice, care *dețin* autovehicule supuse înmatriculării în România, sunt obligate să le asigure pentru cazurile de răspundere civilă ca urmare a pagubelor produse prin accidente de autovehicule pe teritoriul României." În același sens se exprimă și art.2 din Ordinul C.S.A nr.9/2002, care prevede, pe de o parte că "persoanele care *dețin* autovehicule înmatriculate sau supuse înmatriculării în România sunt obligate să încheie polițe de asigurare de răspundere civilă pentru pagube produse terților prin accidente de autovehicule", iar pe de altă parte, că "în cazul neachitării la scadență a primelor de asigurare (...) *deținătorul* autovehiculului este neasigurat până în momentul intrării în vigoare a asigurării".

După cum se poate observa din cuprinsul textelor normative în cauză, este folosită sintagma problematică de "deținător" al unui autovehicul fără a se distinge cu privire la natura dreptului pe care îl are această persoană asupra bunului respectiv.

Ori, făcând aplicația principiului de drept *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*, prin "deținător" ar trebui înțeles atât persoana care deține bunul pentru sine, *posesorul* (art.1854 Cod civil dispune că: "Posesorul este presupus că posedă pentru sine, sub nume de proprietar, dacă nu este probat că a început a posedea pentru altul"), cât și persoana care deține bunul pentru altul: *detentorul precar* (art.1853 Cod civil dispune că: "Actele ce exercităm sau asupra unui lucru al altuia,

---

¹ Pentru amănunte a se vedea Yvonne Lambert-Faivre, Droit d'assurances, Dalloz, Paris, 2001, p. 567-568

sub nume precar, adică în calitate de locatari, depozitari, uzufructuari etc., sau asupra unui lucru comun, în puterea destinației legale a aceluia, nu constituie o posesiune sub nume de proprietar").

C. Raporturile juridice existente între pârâtă și persoana responsabilă de producerea accidentului. În ceea ce privește raporturile juridice existente între pârâtă și persoana responsabilă de producerea accidentului, din analiza materialului probator depus la dosar, instanța a constatat că pentru autovehiculul cu nr. de înmatriculare B-XX-YYY a fost încheiată o asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto între numitul A.F.R și pârâta SC "A" ASIGURĂRI SA, "valabilă de la data de 10.07.2003 până la 31.12.2003".

Deci, într-o primă, fază instanța admite existența unor *raporturi contractuale* între numitul A.F.R și pârâta SC "A" ASIGURĂRI SA în baza Legii nr.136/1995 a căror valabilitate privește o perioadă de timp determinată - de la data de 10.07.2003 până la 31.12.2003

De asemenea, se constată din materialul probator depus la dosar că la data încheierii poliței de asigurare -07.07.2003-, între numitul A.F.R și pârâta SC "A" ASIGURĂRI SA, autovehiculul cu numărul de înmatriculare B-XX-YYY era înmatriculat pe numele C.S.

Deci, se observă că agentul de asigurare al pârâtei SC "A" ASIGURĂRI SA încheiase o poliță de asigurare RCA pentru autovehiculul cu numărul de înmatriculare B-XX-YYY cu o altă persoană - A.F.R- decât aceea al cărei nume era trecut în certificatul de înmatriculare -C.S.

D. Raționamentul instanței în considerarea nevalabilității poliței RCA încheiate.

Instanța de judecată, interpretând textul normativ în cauză, consideră că "deținător" al autovehiculului nu poate fi decât persoana al cărei nume este înscris în certificatul de înmatriculare al autovehiculului, act ce instituie o prezumție absolută de "posesor" al respectivului bun. Astfel, instanța restrânge sfera persoanelor ce pot avea calitate de "deținător" numai la aceia care dețin pentru ei înșiși, posesorii, fără a lua în considerare faptul că în această sferă intră și aceia care dețin pentru alții, detentorii precari.

Prin urmare, instanța, argumentând că "asigurarea RCA încheiată cu privire la autovehiculul cu numărul de înmatriculare B-XX-YYY de către o altă persoană (A.F.R) decât deținătorul acestui autovehicul la momentul respectiv (C.S)" conchide eronat că aceasta "nu este valabilă și, pe cale de consecință, nu este de natură a fundamenta răspunderea pârâtei SC "A" ASIGURĂRI SA, în calitate de asigurător RCA, pentru pagubele cauzate terților prin accidente de autovehicule în cadrul acțiunii de regres exercitată de către asigurătorul CASCO al persoanei păgubite în temeiul art.22 și a art.54 alin.2 din Legea nr.136/1995".

Raționamentul instanței este deci unul greșit. În mod evident, concluzia la care ajunge instanța, aceea că "*nu există o asemenea asigurare valabilă cu privire la autovehiculul cu nr. de înmatriculare B-XX-YYY, condus de intervenientul forțat (persoana vinovată de producerea accidentului)*", este într-adevăr de natură a face inaplicabile în speță prevederile art.22 și art.54 alin.2 invocate de către reclamanta X, deoarece textul legii prevede foarte clar modalitatea de exercitare a acțiunii de regres în drepturile asiguratului de către asiguratorul CASCO: "*asiguratorul este subrogat în toate drepturile asiguratului (...) iar în cazul în care în vigoare era o asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse prin accidente de autovehicule și împotriva asiguratorului de răspundere civilă (...)*".

În baza acestor considerente instanța a dispus respingerea cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată.

Soluția Tribunalului se bazează pe momentul începerii răspunderii asiguratorului în cadrul asigurării RCA.

Pe rolul tribunalului se află soluționarea recursului formulat de recurenta SC "B" ASIGURĂRI SA împotriva sentinței civile pronunțate de Judecătoria Sectorului 1 București în contradictoriu cu intimata-pârâtă SC "A" ASIGURĂRI SA și intimatul-intervenient A. F. R. Recurenta a solicitat admiterea recursului motivându-și susținerea prin dispoziția art.37 din Legea nr.32/2000 care prevede că "*Nici o faptă sau omisiune a asiguratorului ori a agentului său (...) nu poate fi invocată de asigurator pentru anularea unui contract de asigurare*", în opinia sa intimatul-intervenient fiind contractantul asigurării astfel încât polița de asigurare va produce efectele legale. Deliberând, Tribunalul reține într-o primă fază toate datele speței astfel cum a fost dedusă judecății pe rolul instanței de fond. Ulterior, opinia Tribunalului poate fi considerată ca mergând pe aceeași linie cu a judecătoriei, în sensul respingerii recursului și menținerii hotărârii primei instanțe, însă trebuie observată diferența la nivelul argumentării deciziei celei de-a doua instanțe, mai exact în ceea ce privește fundamentul legal al acesteia.

A. Opinia tribunalului de bazează pe alte dispoziții normative decât cele avute în vedere de către judecătoria. Spre deosebire de raționamentul judecătoriei, care considera că "*nu există o asemenea asigurare valabilă cu privire la autovehiculul cu nr. de înmatriculare B-79-SMT*", tribunalul pleacă de la o altă premisă: "*răspunderea asiguratorului nu începuse*".

Această diferență de argumentare provine din textele legale care stau la baza concluziilor celor două instanțe. De data aceasta, tribunalul face aplicația unui alt articol din **Ordinul CSA nr.9/2002, art.7**, care dispune: "*Răspunderea asiguratorului începe: din momentul plății primei de asigurare și al eliberării poliței de asigurare, dar nu mai devreme de data intrării în vigoare a asigurării, înscrisă în document, (...) și de data eliberării autorizației provizorii de circulație sau a înmatriculării autovehiculului*".

pe numele deținătorului, pentru asiguratul care își îndeplinește obligațiile de plată a primei de asigurare prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. b) și c)".

Deci, potrivit ultimei părți a textului normativ invocat de tribunal, lucrurile sunt foarte clare: răspunderea asigurătorului începe de la data înmatriculării autovehiculului pe numele deținătorului. Astfel, chiar în eventualitatea existenței unui contract translativ de proprietate și a unei polițe de asigurare RCA cu privire la un autovehicul, răspunderea societății de asigurare, pentru daune produse terților, nu începe *decât* în momentul în care autovehiculul este înmatriculat pe numele noului proprietar, titular, de asemenea, al poliței RCA.

B. Soluția trebuie adoptată și fundamentată pe momentul activării răspunderii asigurătorului în cadrul asigurării RCA.

Tribunalul, rezolvând practic speța cu ajutorul dispozițiilor art.7 din Ordinul CSA nr.9/2002, precizează de asemenea, că "*nu se pune problema validității poliței de asigurare RCA, pentru a fi incident art.37 din Legea nr. 32/2000, ci aceea a neînceperii răspunderii civile a asigurătorului RCA prin intrarea în vigoare a poliței de asigurare*".

Instanța de recurs, concluzionând că în speță nu este o problemă ce ține de validitatea poliței de asigurare RCA, pe de o parte, respinge recursul declarat de recurenta SC "B" ASIGURĂRI SA deoarece articolul invocat de către aceasta nu este practic incident, iar, pe de altă parte, am putea spune că rezolvă în mod diferit fondul speței decât prima instanță, dar de o manieră clară și neinterpretabilă.